

Kvias Ittim

Shiur# 406 | Feb 4th 2023

כלי יקר פרשת בשלח פרק יג פסוק יט

(יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. וחז"ל (סוטה יג א) דרשו על משה פסוק חכם לב יקח מצוות (משלי י ט) שכל ישראל נתעסקו בביזה והוא נתעסק במצוות, רצו לתרץ יתור לשון עמו שבא למעט עסק ביזת מצרים, כי הממון קנין שאינו דבק עמו כי לא ירד אחריו כבודו, אבל מה שהאדם מסגל מעשים טובים בעולם הזה הוא הדבר הדבק עמו בעולם הזה ובעולם הבא, לכך נאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו. ואולי לכך עסק דוקא במצוה זו עכשיו להיות לישראל כמזכיר את יום המיתה, כי בסיבה זו לא יהיו כל כך להוטים אחר הביזה בזוהרם כי יעזוב לאחרים חילו ולא ירד אחריו כבודו:

חכם לב יקח מצוות — זה משה. שבשעה שכל ישראל

עסקו בביזה עסק הוא בעצמות יוסף (ילקוט)

אמנם הביזה אף היא היתה מצווה, אך היתה זו מצווה שהביאה גם

תועלת אישית. חכמתו של משה היתה בזה, שהעדיף ליטול לעצמו מצווה

שאינה כל תועלת אישית, שכן מצווה כזו עומדת על מדרגה גבוהה יותר.

לפיכך נאמר „ויקח“, כי „אין קיחה אלא לשון הגבהה“ — הוא הגביה

את עצמו בזה שעסק במצווה זו של עצמות יוסף...

(הגה"ק בעל אבני נזר מטוכטשוב זצ"ל)

שבת לא, א

אמר רבא: בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו: [#1] נשאת ונתת באמונה, [#2] קבעת עתים לתורה, [#3] עסקת בפריה ורביה, [#4] צפית לישועה, [#5] פלפלת בחכמה, [#6] הבנת דבר מתוך דבר? ואפילו הכי: אי "יראת ה' היא אוצרו" (ישעיהו לג) - אין, אי לא - לא

סנהדרין ז, א

אמר רב המנונא: אין תחילת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה, שנאמר "פוטר מים ראשית מדון" (משלי יז, יד).

שולחן ערוך הלכות תלמוד תורה (יורה דעה סימן רמו סעיף יט)

תחלת דינו של אדם על ת"ת, ואחר כך על שאר מעשיו.

When to learn

משנה ברורה (סימן קנה ס"ק ב) [הביא שני טעמים לקבוע ללמוד מיד לאחר התפילה]

[#1] דאיתא בגמרא כשמכניסין אדם לדין שואלין אותו "קבעת עתים לתורה" וטוב שיקבע העת מיד אחר התפלה משום "ילכו מחיל אל חיל" וכנ"ל, [#2] וגם דאם ילך מקודם לעסקיו חיישינן שמא ימשך ויתבטל קביעותו (פמ"ג).

ללמוד גם ביום וגם בלילה

שבת לא, א

אמר רבא: בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו: נשאת ונתת באמונה, קבעת "עתים" לתורה, וכו'.

מהרש"א חידושי אגדות (שבת לא, א)

38. ואמר "קבעת עתים", שני עתים אחד ביום ואחד בלילה, עכ"ל.

מנחות צט, ב [לענין לחם הפנים בבית המקדש]

39. מתני'. המכניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום, והמוציאין עומדים בדרום ופניהם בצפון, אלו מושכין ואלו מניחין, וטפחו של זה כנגד טפחו של זה, שנאמר: (שמות כה) "לפני תמיד". ר' יוסי אומר: אפי' אלו נוטלין ואלו מניחין, אף היא היתה תמיד.

40. גמ'. תניא, רבי יוסי אומר: אפי' סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית - אין בכך כלום, אלא מה אני מקיים "לפני תמיד"? שלא יליו (בלילה) שלחן בלא לחם. א"ר אמי: מדבריו של ר' יוסי נלמוד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, קיים מצות (יהושע א, ח) "לא ימוש ספר התורה הזה מפידך".

להלכה יש לקבוע ללמוד גם בלילה

שולחן ערוך בהלכות תלמוד תורה (יורה דעה סימן רמו סעיף א)

41. כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין זקן גדול. אפילו עני המחזר על הפתחים, אפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א, ח).

How much to learn

משנה ברורה (סימן א ס"ק יב)

וכן לענין ת"ת הענין כן כי הכל תלוי לפני הש"י אם עושה כל אשר בכוחו לעשות.

מי שלומד בישיבה בעת קבוע ומקבל פרס אם עולה

ברכי יוסף (אורח חיים סימן קנה הלכה א, דין א)

74. ויקבע עת ללמוד וכו'. דיין הממונה לדון מותר לדון בעת הקבוע לו ללמוד, ועולה לו ללמוד, דדינא היינו תורה. והיינו דוקא כשאינו נוטל שכר לדון. ומהאי טעמא נמי מלמד תינוקות בשכר אינו עולה לקביעות עתים לתורה. (הרב מורי זקני מהר"א אזולאי בהגהותיו כ"י מספר זכרון משה). וכפי זה הלומד בישיבה בעת קבוע ומקבל פרס, אותו הלימוד אינו עולה לקביעות עתים. ויש לחלק קצת.

כף החיים (או"ח סימן קנ"ה ס"ק ד)

75. [לאחר שהביא את לשון הברכי יוסף, העיר על לשונו] ונראה כיון שכתב "יש לחלק קצת", יש להחמיר ולקבוע זמן אחר חוץ מזה כי ספק בדאורייתא לחומרא.

Quality of our learning

פסקי תשובות (שם אות א)

באותו שעה שקבע לעצמו זמן לימודו, כתב באור צדיקים (סימן כב אות ה) שידמה לעצמו כמי שאינו נמצא בעולם הזה רק בגן עדן לפני השכינה, ובזה ינצל גם מנסיונות אלו הרוצים להפריעו בענינים דחופים בעסקי עולם הזה.

(שם, הערה 7)

וכהעובדא הידועה מהגרא"ז מרגליות זצ"ל (בעמח"ס מטה אפרים ושערי אפרים) שהיה גם סוחר גדול, ובשעותיו הרבות שהיה עוסק בתורה היה ספון בחדרו ללא התייחסות לשום ענין של מסחר וכדומה ואפילו החשוב ביותר, והיה מסביר לבני ביתו ומקורביו שבשעות אלו יציירו לעצמם כאילו מת ועבר מן העולם ואין למי לפנות בשאלות וכדומה, וכמאחז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה.